Рік II. ч. 88. (244) Неділя, 27. квітня 1941. Ціна 30 сот.

КРАКІВСЬКІ ВІСТІ

щоденник, виходить кожного дня, крім неділь і свят

АДМІНІСТРАЦІЯ: Краків, Райхсштрассе 34. Тел. 230-39
РЕДАКЦІЯ: Краків, Ожешкової 7. — Тел. 104-81

„Krakauer Nachrichten" — Tageszeitung.
Administration: Reichsstrasse 34.
Schriftleitung: Orzeszkowagasse 7.

ПЕРЕДПЛАТА в краю і за кордоном: місячно . . . . . . 6 зол.
Курс 1 нім. марки = 2 зол., 5 чеських корон = 1 зол., 5 слов. кор. = 1 зол.

Затоплено 168.000 тон
на грецьких водах

БЕРЛІН, 26. IV. — **Головне Командування Німецьких Збройних Сил** подає в надзвичайному повідомленні:

Німецьке летунство мало великі успіхи в атаках на ворожі кораблі на грецьких водах. Знищено бомбами 13 торговельних кораблів загальної містоти 50.000 тон і важко ушкоджено 17 торговельних кораблів. Крім того вдалося затопити один менший военний корабель, а інший перестарілий военний корабель влучно поцілено бомбою. На різних летовищах Греції знищено вчора на землі 53 літаки. Від 18. ц. м. затоплено в шістьох днях разом 168.000 тон ворожих кораблів.

——o——

Подвиги німецької зброї

БЕРЛІН, 26. IV. — **Головне Командування Німецьких Сил** подає:

У Греції в окружуючій атаці здобуто просмик **Термопілі** та усунено ворога з незвичайно сильних з природи і віддавна скріплюваних оборонних становищ. До цього успіху причинилися у значній мірі гірські частини.

Боеві й спадні літаки завдали вчора ворогові болючі втрати на грецьких водах. Знищено на захід від острова Тернія один торговельний корабель, містоти 6.000 тон. Влучно поцілено 3 великі кораблі. Дня 23. IV. затоплено **5 вантажних кораблів загальної містоти 21.600 тон** і важко ушкоджено 11 кораблів, у тому один контрторпедовець і 2 помічні военні кораблі. Підчас атаки на летовище **Аргос** зістрілено в бою 2 ворожі літаки, на землі знищено 36 літаків і багато самоходів. Знищено 4-моторовий англійський водолітак у пристані на острові Саляміні.

Один лінійний корабель на океанічних водах, що повідомив був про затоплення **29.000 тон,** затопив дальших **30.000 тон** ворожих торговельних кораблів. Підчас розвідчого лету над англійськими островами один далеколетний літак зістрілив англійський ловецький літак типу Спітфаєр.

Минулої ночі боеві літаки успішно збомбардували пристань **Портсмавт**. Дальші летунські атаки спрямовано на важні военні обекти на східньому побережжі Англії. На схід від **Ленді** боеві літаки затопили **3 торг. кораблі загальної містоти 14.000 тон,** та ушкодили один великий корабель на схід від Сандерленд. Підчас ворожих налетів на прибережний терен морська артилерія зістрілила два ворожі літаки, протилетунська артилерія один літак. Легкі военні кораблі зістрілили на Північному морі один ворожий літак.

Ворог скинув минулої ночі бомби м. ін. на замешкалу дільницю міста **Кіль**. Пожежі швидко погашено. Не було ніяких шкід у военних фабриках. Між цивільним населенням було кілька жертв.

Один з нічних ловецьких літаків зістрілив продовж 45 хвилин 4 ворожі боеві літаки типу Брістоль-Бленгайм.

Німецька военна фльота зайняла від початку війни **872** ворожі торг. кораблі, або такі, що були на ворожій службі, загальної містоти **1,900.000 тон**, або сконфіскувала їх у зайнятих пристанях.

Підводні човни під командою командора-підпоручника **Кречмера** й кап. фльоти **Шепке** не вернулися з плавби проти ворога. Оба підводні човни знищили багато ворожих транспортів під охороною. Командор підпор. Кречмер, крім трьох ворожих контрторпедовців, затопив загалом **313.611 тон**, в тому помічні кружляки „Лоретік", „Патроклес", і „Форфер". Кап. Шепке затопив **233.971 тон** ворожих кораблів. Оба команданти за їх надзвичайні заслуги в боротьбі за свободу німецького народу, були відзначені лавровим листком при лицарському хресті Залізного Хреста і здобули собі незабутній вінець слави. Частина залог разом з командором-підпор. Кречмером дісталася в полон.

——o——

Англійська змова в Іраку

ВІШ, 26. IV. — Поліція арабської держави **Ірак** розкрила англійську змову проти іракського уряду Кайлянія. Як повідомляють з Бейруту, в **Багдаді** арештували багато англійських агентів. Уряд Іраку рішив створити спеціяльний суд, який буде судити англійські злочини проти державної безпеки. На підставі дотеперішніх звітів поліційної влади, урядові кола Іраку побоюються англійських саботажів проти англійських нафтових проводів. Англійські агенти дістали доручення організувати акти саботажу проти нафтопроводу до **Гайфи**, щоби таким чином придбати можливість військово виступити проти **Багдаду** й **Мосулю** і використати під тією притокою існуючі договори. Іракська поліція має в руках уже **всі докази**. Між багдадськими жидами вже почалася паніка. Багато жидівських крамниць уже закрито і чимало жидів збирається виїздити до **Єгипту та до Індії.**

Югославянський король як турист

АНКАРА, 26. IV. — Минулого четверга югославянський король Петро приїхав до столиці Трансйорданії — Аману, де він пробуде кілька днів як гість еміра Абдуляга. Емір прийняв Петра II-го бенкетом, на якому були приявні численні англійські достойники. Кажуть, що король Петро II. хоче їхати як турист до Багдаду.

Формуймо душу наших дітей

Справа дитячих садків виринає в останніх часах на чільне місце наших заінтересувань, набирає щораз то більшої ваги, стає одним із найважніших соціяльних і національних питань, зосереджує в собі загальне гасло: **усе для наших дітей!** І не диво. Українські батьки, а то й цілий загал, зрозумів **високу вартість дитячих садків,** зрозумів, що виховання дітей дає тверду основу всіх фізичних, інтелектуальних, моральних і національних цінностей цілих поколінь народу, запоруку його суцільного зеднання, сили й тривкости, а дальше запевнює його добробит і національне щастя в теперішності й майбутності. Український загал зрозумів, що обхоплення всієї нашої дітвори в дошкільному віці установою дитячих садків, як зародків постійного дошкілля, становитиме **початок нової ери розвитку українського народу.** Як у шкілці з маленьких, але якслід плеканих зернят виростають великі, сильні й могутні дерева, так і з маленької дітвори, що вже від зараня свого життя виховується в дитячих садках, виросте сильна й могутня ґенерація громадян.

Дитячі садки розгортають перед нашими очима всі можливості всебічного розвою нашої дітвори. Всі ділянки життя там взято під увагу й усі виховні методи вихіснувано. Тілесний розвій і особиста гигієна, дожива й раціональне прохарчування займають у дитячих садках рівновартне місце поруч із плеканням психічних вартостей людини. Вироблення корисних звичок і замилування до праці, хатні заняття, удержання ладу й порядку, вихіснування добрих нахилів, викорінення лихих і небажаних інстинктів, вироблення самостійної творчости, засвоєння форм доброї поведінки, розвиток естетичних почувань та прокинення й розвинення індивідуальних здібностей дитини — ось завдання й ціль дитячих садків.

До сповнення тієї цілі ведуть устійнені методи, що їх обдумали знавці виховання дошкільної дітвори. І тому то в дитячих садках пливе життя зорганізованим способом. Там суспільна опіка діє суцільно й пляново, як у зразковій громаді. **Діти мають у дитячих садках лікарську опіку,** а фахово підготовані провідниці безупинно стежать за їх доцільним і **раціональним прохарчуванням** та створенням **якнайкращих гигієнічних умовин** у їх щоденному житті. Відповідно дібрані й **веселі забави на вільному повітрі,** легкі й цікаві **прогульки,** відповідно дібрані **гри й руханка,** удержання чистоти тіла та вироблення гигієнічних звичок у щоденному житті дітей, дають основу їх тілесної дужости, запевняють закріплення й збереження здоровля, започатковують розвій орієнтаційного змислу та прокидають хист — давати собі самому раду. Якщо всі наші діти опиняться в дитячих садках, то вони не будуть вже наражені на безліч небезпек, що їм найбільше загрожують якраз у часі літньої праці батьків поза домом. Не будуть вибігати без опіки на вулицю й бавитися там у куряві пилу, не бу-

дуть утікати з хати над ріку, або в ліс, уже не будуть у безділлі гайнувати часу серед небажаного товариства, але під чуйним і дбайливим оком провідниці знайдуть якнайліпший догляд і материнську опіку, — а вроджений дитині хист, що все чимось цікавиться, спрямується на корисні і в дальшому житті необхідні шляхи.

Радісно, жваво й хосенно пливе дітям час у дитячих садках. Здорово, бадьоро й щасливо почуваються в них діти, як дома в часі святочних родинних хвилин. Бо **там усі вони, як одна родина**. Нема там ні багатих, ні бідних, ні поганих, ані гарних. Вони всі там однакові й рівні. Всі добрі, любі й дорогі, для народу цінні перлини, надія нації. Вони майбутні громадяни, творці майбутнього життя народу. Серед них є й майбутні розумні керманичі і здисципліновані рядовики в службі народу. Бо дитячі садки підготовляють дітей теж і до громадянського життя. Дають почин до вироблення дисципліни та до підпорядкування волі одиниці і власної користи для добра загалу, до самовідречення й посвяти для інших. Провідниця використовує кожну нагоду, щоб діти помагали собі взаємно, щоб обовязково й точно ставилися до кожного завдання, щоб полюбили працю і шанували зусилля других, щоб жили з собою в згоді й приязні. Тою послідовністю незамітно, але постійно набувають діти серед забав **у дитячих садках особистих і громадянських чеснот**. Прикмети й навики, здобуті в наймолодших роках людини, залишаються її власністю на ціле життя. Вони в часі розвою людини володіють нею й остаточно оформлюють її характер. Таким чином дитячі садки вже заранят виробляють характер і взагалі являються **дуже важним виховним чинником**.

Та щоб дитячі садки могли виконати своє велике завдання, щоб вони могли витиснути в душі наших поколінь своє виразне пятно, яке віддзеркалювало б усі наші почування, бажання й працю над запевненням народові найкращих синів-доньок, треба, щоб дитячі садки розвелись найгустішою сіткою по всіх місцевинах, де живуть українці, та щоб обхопити всіх наших дітей без винятку. У цілому світі пливе життя рвучким темпом, а на нашім прапорі виринає гасло: Формуймо душу нашої молоді! Працю над здійсненням цього гасла розпочинаймо від формування душі наших дітей. **Петро Будз**

Найбільш догідним тереном культивування та ринком збуту є Китай, до якого англосаси, зокрема ЗДПА, всіма силами намагаються не допустити Японії.

Під оглядом сирівців Японія є краєм бідним, але вона має величезні джерела енергії, динаміки та сили, які дають запоруку, що Японія матиме і сирівці і ринки збуту. **Л. Л-ич.**

40 ВІДСОТКІВ АМЕРИКАНСЬКОЇ ДОПОМОГИ НА ДНІ МОРЯ

ШТОКГОЛЬМ, 26. IV. — „Юнайтед Пресс" подає з кругів конґресу, що 40 відсотків американської допомоги для Англії затопили підводні човни й бомби. Круги конґресу кажуть про величину тих затоплень, що „з найбільшою імовірністю відповідають правді". Кажуть також, що останніми часами Рузвелт вповні поінформований про такий стан справи.

НЕМА КОРДОНІВ МІЖ ЗЛУЧЕНИМИ ДЕРЖАВАМИ Й КАНАДОЮ.

ШТОКГОЛЬМ, 25. IV. — Порозуміння між Рузвелтом і канадійським премієром Кінґом, після 5-годинної конференції в Уошинґтоні, довело — як пише „Ню Кроникл" — до „знесення кордонів між Злученими Державами й Канадою". Новий договір передбачує спільний плян оборони, що спричинить видатки у висоті ок. 300 міліонів долярів. Оба краї мають собі взаємно помагати сирівцями. Канада має доставити Зл. Державам алюміній і кораблі. Офіційний комунікат подає, що предметом конференції були також інші важні справи. Канада мала висунути предложення, щоб перевести на канадійську територію американські війська, які мали б заступити ті війська, що їх мають вислати за Атлянтик.

БОМБАРДУВАННЯ КРЕТИ

РИМ. 26. IV. — **Головне Командування Італійської Армії** подає:

Італійські війська у Греції переводять кінцеві завдання, що мають на меті окупацію північного Епіру. Летунство бомбардувало численні кораблі у пристані **Суда на Креті**. Вчора ворожі літаки бомбардували острів **Родос**.

В **Північній Африці** була діяльність стеж на фронті **Тобруку**. Вночі з 23. на 24. IV. ворог налетів знову на **Триполіс**; жертв не було, тільки деякі матеріяльні втрати.

У **Східній Африці** сильні ворожі відділи на південь від **Дессіє** мали поважні втрати внаслідок італійських протинаступів і сильного вогню італійської артилерії. На схід від Ґамбелі та в околиці озер дійшло до сутичок, що скінчилися успішно для італійців.

На східні теми

Промислова могутність Японії

Вплив бавовни на історію світа в останніх двох століттях є не менший, ніж нафти чи кавчуку. Коли в 1793. році Елі Уітней винайшов машину до чищення бавовни, бавовна становила тільки 4,4% одягу европейців та американців, а вовна 77,2%. Від того часу дійшло до правдивого перевороту з далеко-йдучими наслідками, якщо пригадаємо, що сьогодні 9/10 всіх одягів на земній кулі є бавовняних. Великобританія, Злучені Держави Північної Америки та Японія мають багато сторінок новітньої історії, присвячених питанню бавовни. Невільництво в ЗДПА, розлам поміж Північчю і Півднем, громадянська війна, нарешті експансія на захід, — все це мало „бавовняне" економічне тло. І ніщо інше, тільки той бавовняний ґін на ринки Сходу, був у дальшім своїм розвитку безпосередньою причиною експедиції командора Перрі та його приїзду до берегів Японії, яке в історичній перспективі виросло до розмірів подвигу Колюмба, себто діла, яке заважило на історії світа й далі будучих поколінь: пробудження Японії.

Завданням командора Перрі було здобути прихильність Японії до проекту звязання Америки зі Сходом, головно з Китаєм постійною комунікаційною морською лінією для поширення експорту бавовни на другу сторону Тихого Океану.

Не догадувався тоді ні один з американських державних мужів, що за неповних 50 літ Японія виросте в першорядну світову потугу, політичну й економічну.

Швидка европеїзація Японії після реформ цісаря Мутсуґіто 1866. р. зродила японську промисловість та головну її ділянку — текстильний промисл, себто т. зв. **тяжкий** промисл, — тяжкий не з огляду на вагу виробів, але на важність і вартість, яку має для Японії. Затруднює цей промисл більше ніж половину всіх фабричних робітників Японії та має найвищу позицію всієї експортової торгівлі, бо аж 70%.

Молодий японський текстильний промисл, дякуючи досконалій організації, хоч ще багато менший числом веретен у порівнанні з іншими державами-конкурентами в текстільній галузі, дуже успішно з ними конкурує. Число веретен всього світа обраховують на 160 мільонів. З того Анґлія має 50 мільонів (менше на 5 мільонів, ніж мала перед війною 1914—1918 р. р.).

Зате Японія має їх тільки 8 мільонів, себто 16% того, що має Анґлія, а всеж воно є для Японії великим поступом, бо перед світовою війною вона мала тільки 2,3 мільона веретен. Але що скажете на те, що експорт бавовняних матеріялів напр. в 1932 р. Японії давав 2 мільярди 30 мільонів квадратових ярдів, коли англійський експорт в тому самому році давав 2 мільярди 200 мільонів, або тільки на 170 мільонів ярдів квадратових більше!?

Зіставлення цих двох чисел є порівнанням, повним багатомовного змісту. На тлі такого зіставлення значіння Японії набирає властивої, питомої їй ваги і дає відповідь на всі напруження та страхи англьо-американського світа.

Безпосередньою причиною таких величезних осягів японського промислу є вищість техніки й орґанізації, абсолютно модерне уладження та низький кошт продукції. Ввесь текстильний промисл Японії є зорганізований в „японській бавовняній федерації", яка панує над ситуацією, не допускаючи до конкуренції поодиноких фірм. Того роду співпраця уможливлює направу метод продукції ,купна сирівця на вигідних умовах і висилки здібних представників для здобуття нових і розбудови старих ринків.

У світлі такої організованости — конкуренція марно зорганізованих континентальних промислів представляється, як війна зле виправленої міліції під проводом лінійних старшин, з доброю змеханізованою армією під приказами фахового ґенерального штабу.

Японці при кожній нагоді радо пояснюють причини своєї перемоги: розпаношення протекціонізму ослабило в текстильнім англійськім промислі його здібність суперництва, контроля цілої низки синдикатів та уряду стримують природний розвиток агл. промислу, ну й могутність удосконалень зі страху побільшення безробіття. В Японії 20 ткацьких машин обслуговує один робітник, а в Англії один робітник принадає тільки на шість машин. Не дивно, що континент не може витримати японської конкуренції, яка протиставить континентальному консерватизмові модерний спосіб думання та його наглядні докази у промислі.

Сьогодні молодий японський текстильний промисл дійшов вже до стану, коли покриває майже половину світової річної консумції бавовняних виробів, яка окреслюється числом 5,5 мільярдів ярдів.

Для заспокоєння потреб свого промислу та його поширення, Японія потребує бавовни, вірніше теренів до її культивування.

Як працює У. Д. К. — Сянік

16.600 ОСІБ ПЕРЕЙШЛО ЧЕРЕЗ КАНЦЕЛЯРІЇ У. Д. К. В СЯНОЦІ.

(Від нашого кореспондента)

Сянік, у квітні 1941.

В середу 9. квітня ц. р., звітували члени Проводу-Референти й поодинокі Секції при УДК в Сяноці зі своєї праці від 1. 8. 1940. Ці сухі звіти, оперті тільки на конкретних цифрах, тривали цілих три години. Та ми, мусимо і ці, вже по скорочуванні, звіти ще більше скоротити. А щоби мати справжню уяву про працю УДК, треба би видати окрему книжку-брошуру. Залишається нам навести лише найважніші дані, що до тієї праці.

І так із звіту організаційного референта довідуємося, що в цілому Г. Г. є 26 Українських Допомогових Комітетів, що всі діють як півурядові установи. На території, що адміністративно належить до УДК в Сяноці, себто східня частина Лемківщини й західня частина Бойківщини, живе понад 120.000 українського, га понад 100.000 польського і до 10.000 жидівського населення. Колись була ця територія заселена тільки українцями. На цілій території є 246 сіл з 23 збірними громадами, інакше волостями.

В УДК в Сяноці працює 20 службовиків. Терен діяння УДК розділений на 4 районові делеґатури і 13 делеґатур волосних та 183 мужів довіря. Мужі довіря — це звязкові між селянством і поодинокими районовими чи волосними делеґатурами. УДК має 3.391 спомагаючих членів, таких, що платять національний податок. Звичайно є в нас помилкова думка, що хтось може чи не може бути членом УДК. Членом УДК ніхто не може бути, бо це установа півурядова, а членом якогось уряду громадяни бути не можуть, натомість — повинністю кожного українця є платити національний податок. Хто цього податку не платить добровільно, виключається з української родини і тратить всі права, що їх мають українці в Г. Г. Замість колишніх „Просвіт" є сьогодні тут 137 УОТ, далі понад 100 Куренів Молоді і 31 Жіночих Секцій. Від 1. 8. 1940 відбулося 749 концертів, академій, тощо, і понад 70 різних курсів. На терені діяння УДК в Сяноці є 183 споживчі кооперативи.

Далі зі звіту начальника канцелярії УДК довідуємося, що в цьому часі вислано з УДК 5.019 різних писем, було 208 робочих днів, в яких залагоджувало свої справи 16600 осіб. Ця цифра є найкращим доказом тієї великої праці УДК і кожного урядовця зокрема. Зроблено 624 інтервенцій. Переводилася кореспонденція з урядами, установами та поодинокими особами зі всіх сторін Г. Г., Протекторату, Німеччини та зайнятими ..ею територіями. Все, очевидно, в справах українців, переважно полонених з польської армії, що їх було майже 90.000, українців-робітників на працях в Німеччині, полонених із французької армії, давніх заточенців-еміґрантів і т. д., і т. п.

Культурно-освітня праця розвивалася приспішеним темпом. Поза тими 137 Українськими Освітними Товариствами є тут ще до 20 добрих хорів (сяніцький „Боян" відомий широко), відбулося 26 курсів неграмотних. Відчувається всюди велику недостачу книжки для села, бо є всього на цих територіях нецілих 15.000 книжок. Не менший брак і робочих сил, хоч рівночасно тисячі українців поневіряються по світі, дарма, що тут найшли би роботу, корисну на рідній землі.

Згадаємо коротко і про шкільництво. І так до торговельної школи в Сяноці ходить 44 учнів, до школи домашнього господарства 53, рільничої 48, ремісничої 46, і до учительської семінарії в Криниці відійшло 17, до ґімназії в Ярославі і Холмі 31. Вислано з УДК — Освітньої Референтури — понад 600 листів до учнів і батьків і крім того уділено понад 800 інформацій у справах шкіл і взагалі шкільництва.

До цього звіту належить і праця хору „Боян" в Сяноці під орудою прекрасного диріґента проф. Іваненка. Цей хор від свого існування влаштував чи брав участь у десятках академій та концертів, пропаґандивна й узагалі культурна місія його величезна.

Відчувається недостачу українського учительства. Багато учителів покинуло свої посади, звичайно з причин низької платні. Тепер потрібно для виїздів на села найменше 50 людей, що кожної неділі наладнували та продовжували б працю по українських селах. На ці вакації потрібно в Г. Г. понад 1.000 садівничок! Дальша нагода для дівчат-українок, що плентаються ще по Кракові, Варшаві чи Люблині, для виїзду на свої рідні терени.

Господарський Референт постарався про додаткові харчеві картки для українців. Їх видано в Сяноці 1.550.

Відбулися тут курси для купців, що доповнили їхне купецьке знання, бо самі знаємо, скільки то неприємностей мали наші купці за т. зв. „козацьке" ведення купецьких книг.

З осягом поладнано і зменшення континґентів — зі 100% на 30%, та виклопотано дозвіл для селян у горах молоти на „жорнах". Для села це велика полекша, бо при меленні в млині залишається 20% на т. зв. зерновий фонд. Замовлено 10.000 овочевих деревець для селянських садів і має прийти для бідного населення 10 вагонів збіжжя.

Суспільна Опіка розділила з американських дарів 240 пар черевиків, 203 сорочки, 600 м. полотна, 900 кґ. муки, тощо. Перейшло через станицю 2.200 переселенців, видано для бідноти і шкільної дітвори 2.700 обідів, так, що денно користало з цієї підмоги 60 осіб. Була постійна опіка над хорими українцями в лікарні.

На цій території є тепер понад 100 КМ з 4.143 членами. Курені Молоді мають превелике значіння. В них зосереджується вся свідома українська селянська молодь і цій справі може треба би присвятити ще більше уваги. Переведено 7 курсів-вишколів для передовиків Куренів Молоді.

Цікавий звіт фінансового референта. За 5 місяців 1940 року приходів мало УДК 22.980 золотих, розходи 20.671 зол. За 1941 рік, вірніше за 3 місяці — приходів 21.860 зол., розходів 20.771 зол. Приблизно місячний прихід був 7.280. — розхід 6.923. З цих доходів оплачується всіх 20 службовців УДК., суспільна опіка, прерізні підмоги та врешті адміністративні видатки. На доходи складаються в переважній мірі національні податки, доходи з імпрез і вистав, пожертви, тощо. Велика частина українського громадянства щиро і жертвенно та охоче виконує свої національні обовязки, та, на жаль, є ще і такі, що не хочуть платити цього національного податку, а навпаки, хотіли б користати з усяких прав, що їх для українців УДК виборов, зглядно УЦК у Кракові. Тут треба покінчити вже раз з тими спекулянтами.

При кінці відбулися звіти поодиноких Секцій при УДК. Звітувала Секція правників, інженерів, лікарів, робітників, купців, допомоги студентам, поборювання неграмотности, допомоги хорим і Курінь Молоді в Сяноці. Перешкоди в праці були великі, це вже третій календарний рік війни — але всі секції невпинно працювали. Про саму працю кожної Секції треба би писати окремий звіт. Жіноча Секція за цей розмірно короткий час зорґанізувала 31 Секції, що охоплюють понад 1.200 жінок-селянок. Курінь Молоді у Сяноці після поборення всяких перешкод начислює нині 166 членів і проявляє живу діяльність та бере участь у всіх ділянках нашого життя. Тут зорґанізована вся молодь і тільки одиниці, що не розуміють своїх завдань, стоять ще осторонь.

Юрій Таркович.

МИХАЙЛО ОСТРОВЕРХА

Nihil novi

Траґедією, а разом із тим і приманою нашого життя є те, що воно незмінне: тільки форма постійно змінюється, зміст же той самий.

Ніколи син не зрозуміє батька. І діла вчорашніх завсіди будуть шорстко, а то й безмилосердно, критиковані сьогоднішніми. Це вже таке прикметне кожній одиниці, сімї, племеневі, народові.

Істнує один народ, що цю систему просто удосконалив. Уже століття минають, як він сваволею і сварнею сам себе бє. І надходять роки, коли цей народ виявить усю свою досконалість у цьому в усій своїй ширині та глибині.

*

Гармонія людського життя у постійних конфліктах і контрастах: непорозуміння і згода, упадки й пориви, чеснота і нечесність, мир і війна, любов і ненависть, розкіш і терпіння, добро й зло, ніжність і жорстокість. Ці — і безліч інших! — контрасти є у вічному конфлікті: русі. Це — боротьба. Байдуже — народ, людина, тварина, ростина.

*

Батьківщина, Patria, постійно пливуть у серці людини, у крові. І поки ця кров пливе, поти батьківщина діє. Поки в душі людини Бог, поти й це поняття: Батьківщина — тривале.

*

Життя складається з поривів та буднів. Найкраще діло, найвзнесліший порив збуденіє у душі людини. І цим людина дуже проста і щира у своїй жорстокості.

Замолоду серце пахучими й палкими троянами стелеться на шляху до любої на те, щоб пізніше — майже завсіди! — той шлях терням услався...

Біль — і він буденіє і горить, наче заялозена, олійна лямпадка в забутій сільській церковці, — дарма, що перед Всевишнім.

*

Іноколи, а то й завсіди, дурниця, що її зробить людина, ускладнює все дальше життя даної, чи й іншої, людини. Більше: траґедія у тому, що часто цілі племена народи пропадають через дурниці, що їх заподіяли державні мужі даних племен, народів. Чи це неминуче фатум, чи вина поганого виховання громадян, що допускають до таких дурниць?

*

Через давні, забуті народи, через Єгипет, через етрусків, ми йдемо до Греції, до гуманізму та ренесансу. Платоном і Аристотелем ми й досі живемо. Софоклем та Еврипідом захоплювався Шекспір і ми їх шукаємо й знаходимо щоденно на шляху нашого безталанного життя.

Данте у свою мандрівку по пеклі бере собі за вчителя і провідника Верґілія. За ним пішов і наш Іван Котляревський. Та й Гулак-Артемовський тримається Горація. Леоне Баттіста Альберті у манастирській тиші студіює Вітрувія. Чернець Джіокондо над кожним старогрецьким, чи староримським фраґментом зворушується до сліз.

А скажіть: чи імпресіонізм у портреті модерної Европи не оглядався постійно — хоч крадькома — за мистецтво Єгипту? Чи не нишпорив він по траґічних розкопках-палатах помпейських патриціїв? Чи в старовинних мозаїках у церкві Пуденціяни в Римі не бачимо в апостолах — римських сенаторів у тоґах?

І Мікель Анджельо мав душу Фідія; тому і його Христос-Суддя у Сикстинській Каплиці більше Аполлона нагадує, ніж Христа. Тому й Мадонна Джіованнія Пізанія нагадує нам старогрецьку різьбу. А твори Антонія Канови насувають нам перед наші очі Афродит і Аполлонів Праксителя.

*

І досі людина не дала на землі нічого досконалого. І не дасть. Не даремне ж атенський старовинний маляр Зеусі, творячи свій найкращий твір, Олену, малював її з пятьох жінок. Не думайте, що був досконалий цей його твір.

І в Джіоконді Леонарда з Вінчі найдете хиби.

*

Та хоч життя своїм змістом і незмінне, воно велике й цікаве. А примана його ще й у тому, що на всій земній кулі постійно родяться нові людські істоти, для яких життя — це нова книга, хоч і міліони літ тому написана.

Так вічно!

Проте найбільше щастя людини в тому, що туга в її серці завсіди щемить і щемітиме, поки вона, людина, по землі ходить, поки вірить у Того, що не має ні початку, ні кінця — Бог!...

—o—

З голосів преси

У критичному становищі

Штокгольмський кореспондент „Ноєс Вінер Тагблят-у" подає, на основі звідомлень з Лондону, що опозиція проти Черчіля в англійському парляменті постійно росте. Цікаво, що у проводі цієї опозиції, що критикує зарядження уряду, стоїть жид. б. військовий міністр Горе Белиша. На останньому засіданні парляменту домагалась опозиція, щоб Черчіль поінформував про ціль поїздки Ідена на Близький Схід та про воєнне положення в Греції та в Лібії. На це відповів подразнений Черчіль коротко, що не вважає сучасне становище відповідним для таких пояснень.

Про хід боїв у Греції пишуть зате кореспонденти »Дейлі Геральд«, »Таймс«-у і »Юнайтед Пресс«:

„Вони стверджують, що підчас своєї поїздки через воєнну полосу бачили на небі ввесь час безліч німецьких літаків, а продовж цілого дня тільки два англійські. Австралійські та новозеляндські частини, перейшли у боях за Олімп через пекло, що продовжувалося ще й при відвороті до Лярисси та Ляміі. „Війна підходить до грецької столиці, — пише кореспондент »Юнайтед Пресс«. — Звідомлення з фронту свідчать, що німецьке летунство з якнайбільшою силою встрягає у бої на землі. Ціла Аттика, за виїмком Атен, стала вже тереном дуже сильних бомбових налетів німецького летунства. При співділанні своєї могутньої повітряної фльоти намагаються німці відрізати звязкові шляхи з Піреєм та унеможливити всякі позафронтові транспорти. Раз-у-раз налітають німецькі ескадри, часто по 40 літаків, у замкненій формації, при чому летять зовсім низько над Піреєм. Можна собі уявити, як це впливає на нерви населення. Всі дороги на північ від Атен переповнені транспортами, що йдуть від і до фронту, та масами втікачів. Картина така сама, як колись у Франції".

———o———

Вістки з Атен

Цікавий перекрій ситуації та сучасних настроїв у Греції подає анкарський кореспондент „Ноєс Цірїхер Цайтунг":

„Коли німецький натиск на грецький фронт від Олімпу аж до Адрійського моря ставав усе сильніший, тоді пішли до бою польські, чеські та британські полки, що прийшли туди з Єгипту. Але їхній удар не міг уже мати рішального впливу на дальший хід подій. В міжчасі, грецька столиця переживала дні найвищого політичного напруження. Щоденні звідомлення головної кватирі вказували виразно на повагу воєнного положення та, доповнені всякими поголосками, викликали сильне пригноблення серед населення. Коли ще до цього влада видала всякі остережні зарядження — счинилася малощо не паніка. Вже в середу 16. квітня населення викупило харчеві середники й ресторани приймали тільки своїх старих, постійних гостей. В четвер ранком пронеслася вістка, що уряд радив уночі над можливостями перемиря. Нервове напруження населення дійшло до верхів, коли раптом щезли всі плякати, що були звернені проти Німеччини. В тому ж часі стало відомо, що вибралося югославянське посольство і що готовляться також до виїзду англійські диплюмати. У втаємничених колах було вже тоді відомо, що також король Юрій та уряд готовляться переїхати на Крету на двох кружляках.

17. квітня, пополудні, відплив із Пірею паропав з персоналом усяких посольств, із різними англійцями, жидівськими еміґрантами та грецькими втікачами. Вслід за ним відпливло вночі багато інших кораблів. У пашпортовому відділі атенської поліції заявили всім чужинцям, що для виїзду з Греції не треба вже ніяких формальностей. В пятницю 18. квітня ввечері дістали всі атенські редакції звідомлення військового міністерства, що король і уряд покинуть Атени. Пів години пізніше цю останню вістку відкликали й заборонили друкувати. Опівночі повідомлено населення через радіо про тяжке становище на фронті, закликаючи водночас зберігати спокій".

———o———

Протияпонська підготова Злучених Держав на Тихому океані

РОЗБУДОВА УКРІПЛЕНЬ. — НОВІ ТРАНСПОРТИ ВІЙСЬК. — ДОГОВІР МІЖ АНГЛІЄЮ ТА ЧУНКІНОМ. — ВІЙСЬКОВА НАРАДА В ЯПОНІЇ. — НОВІ КРЕДИТИ.

ТОКІО, 26. IV. — З-над Тихого океану й сумежних із ним просторів раз-у-раз надходять вістки, які свідчать, що відношення англійських та американських кругів супроти Японії можна назвати яким хто хоче, тільки не прихильним. З Маниллі повідомляють, що Злучені Держави з муравлиною пильністю розбудовують оборонні улаждення на Філіпінах. Таким чином повстають летовища, казарми, склади припасів. Крім того постійно надходять нові військові відділи. Транспортовий корабель „Репаблик" висадив щойно в понеділок 2.000 вояків. Більшість із них призначена для зміцнення обсади скельної твердині Коррехідор у заливі Маниллі. Згідно з повідомленням японської аґенції Домеї, на Філіпінах очікують ще нових військових транспортів. 6. V. сподіваються приїзду 18.000-тонового корабля „Маріпоза" і 12. V. 24.000-тонового корабля „Уошингтон". Згідно з тими вістками, що надходять із Маниллі, американці тепер більше видають грошей на розбудову філіпінських укріплень, як впродовж 42 літ приналежности згаданих островів до Злучених Держав. Побіч того ще „Токіо-Асагі Шімбун" подає з Амой, що Англія підписала тайний військовий договір із китайським урядом у Чункіні. Останніми днями прибуло до Бирми 2.000 китайських вояків. Крім того там поробили всі приготування, щоби магазинувати воєнний матеріял для Чункіну.

Очевидно, що японці не хотять тому всьому бездільно приглядатися. Японська нація рішена вжити всіх засобів, щоби доказати свою силу й протиставитися всім можливостям. Саме тепер відбулася 3-денна нарада японських старшин. Узяло в ній участь більше як 100 осіб з Японії та різних місць. На тій нараді обговорювали справу збільшення продукції муніції. У середу ранком відбулося також засідання японського уряду з метою вислухати звіт мін. Матсуоки з його поїздки до Европи. Одночасно уряд признав 26 міліонів єн на збільшення виробництва на всіх ділянках прохарчування в межах пляну про загальну мобілізацію.

———o———

ВІДЗНАЧЕННЯ ГЕН. РОММЕЛЯ.

РИМ, 26. IV. — Італійський ґенерал Ґарібальді передав у приявї мін. Терруція італійську срібну медалю хоробрости ґенерал-ляйтнантові Роммелеві, що проводить німецьким африканським корпусом. Передача відзначення відбулася на побоєвищі.

———o———

ПОБАЖАННЯ ФІРЕРА ДЛЯ ВЕЛИКОГО АДМІРАЛА РЕДЕРА.

ГОЛОВНА КВАТИРЯ ВОЖДА, 26. IV. — Фірер і найвищий вожд німецьких збройних сил переслав із своєї Головної Кватирі побажання для великого адмірала Редера з нагоди його 65 уродин. Побажання переслав Фірер у формі власного відручного письма. Одночасно Фірер наказав, щоби його адютант для морських справ передав великому адміралові його портрет із сердечною присвятою.

———o———

ЯК ЧЕРЧІЛЬ САМ СОБІ ПЕРЕЧИВ?

Отвертий лист шефа німецької преси д-ра Дітріха до англійського премієра Черчіля.

Шеф державної преси д-р Дітріх оголосив широкий отвертий лист до Уінстона Черчіля, в якому пригадав британському премієрові довгу чергу його прилюдних виступів, із яких кожний черговий виступ перечив попередньому. Крім того він звернув увагу на диковинний „пророчий хист" Черчіля, при чому ці пророцтва ніколи не спиралися на фактах, які говорили про щось зовсім протилежне. Д-р Дітріх навів цілу низку цитат із Черчілевих промов, подаючи докладно, коли він що говорив і — компромітувався.

1. жовтня 1939 р. Черчіль заявив, що „Гітлер є прогнаний із південної й східньої Европи". 12. листопада 1939 р. він казав, як то й Совіти й Італія й Японія насторожені супроти німців. 11. квітня 1940 р. заповів урочистим і катеґоричним тоном, що англійці не дозволять німцям користуватися норвезьким побережжям. У промовах з 12. XI. 1939 та 27. I. 1940 р. говорив він про непереможність лінії Мажінота та фізичну й моральну могутність французької республики, на те, щоб 17. IX. 1940 р. збентежено признатися, що „британський уряд довідався счудований і приголомшений" про німецько-французьке перемиря.

В інших промовах (які точно наводить д-р Дітріх) Черчіль так само „пророчо" казав про англійські „тріюмфи" в торговельній та морській війні в північній Африці. Ба, навіть щодо Югославії Черчіль ще 27. III. 1941 р. був настроєний на ноту найвищого захоплення, заявляючи, м. ін., що „остаточний вислід може навіть ближчий, ніж нам усім здається".

Д-р Дітріх стверджує, що в цьому останньому своєму здогаді Черчіль казав правду, тільки — той остаточний вислід буде зовсім інший, ніж думав Черчіль.

———o———

ТУРКИ ГОСТРО КРИТИКУЮТЬ АНГЛІЙСЬКИЙ ВОЄННИЙ ПРОВІД.

АНКАРА, 26. IV. — Після того, як обі грецькі армії вже склали зброю, вся турецька преса заступає погляд, що повний погром Греції — це питання короткого часу. Щораз більше критикують поведінку англійської армії в Греції. І так Юнус Наді пише в щоденнику „Джум гурієт": „При огляді подій тих днів тиснеться питання: що роблять британські війська?". Давер каже в „Ікдамі", що положення Греції було би зовсім інше, якщо англійці післали б відповідні помічні відділи. Та замість того, щоб відповідно помогти, британський ґенерал волів завоювати Абисинію. Офіційний щоденник „Улюс" стверджує, що після того, як грецький король і престолонаслідник виїхали на Крету, — в Греції вже не буде поважнішого спротиву. Найгостріше критикує англійців ген. Сабіс у „Тасвірі Ельфко". Він буквально пише так: „Відворот англійців цілком не є такий блискучий, як у Норвегії, й видається, що гряде новий Дінкірхен. Тому було би краще посилати інші військові частини, що стоять як запасові в Палестині, замість завантажувати на кораблі британські воєнні сили в Греції. Друга Норвегія не повинна повторитися".

———o———

ЛІТЕРАТУРА й МИСТЕЦТВО

ДАМЯН ГОРНЯТКЕВИЧ

Українські памятки у Кракові

Краків, хоч зберігав дуже довгий час характер чисто польського міста, зміняв нераз продовж перших віків свого історичного життя власне політичне обличчя. Був це висаід таких історичних чинників, як кольонізація міст німецькими осадниками, родові взаємини польських королів (головно елекційних), то-що. Ті чужі впливи виступають зокрема помітню у Вавельській катедрі і кожного мусить вразити це дивне явище, що між тими памятниками є розмірно дуже мало творів чистого польського мистецтва. А бачимо там архітектуру італійців, образи німців, стінні фрески українців.

Чимало вже писалося на сторінках української преси про українські памятки, розкинені по Кракові та інших польських містах. Тема ця дуже широка, українських цінностей тут доволі багацько. Я хочу на тому місці лише доповнити ці списки.

Пічну від музею Адакемії Наук. Перш усього зберігається тут носоріг зі села Старуні, найдений в тамошній копальні нафти. Походить він із ділювіяльної доби. Крім випрепарованого тіла цього звіряти є докладний відлив його в тій позиції, як був найдений.

Ще цінніший для нас є в археольогічному кабінеті Академії Наук т. зв. ставник Світовида, найдений в 1848 р. у Збручі під Городницею. Його назва походить з опису ідола Світовида, що стояв колись в Арконі на Ругії. Досі появилося дуже багато праць на тему походження цього ставника, та жодна не розвязала основно тієї проблеми. Взагалі з доісторичної доби маємо тут безліч експонатів. Епоха палеоліту є вправді слабо репрезентована (виставлені там зразки є далекі від відомих знаходів із Мізиня, Чернигівської округи), зате з новішої камяної доби є величезна збірка ваз із Більча Золотого (борщівського повіту). В роках 1876—1904 досліджувано більчецькі печери при матеріяльній допомозі власника Більча, князя Сапіги й найдено там сліди вогнища, а довкруги нього дуже багато людських черепів і костей та цілий склад мальованої кераміки. Ця вийімкова скількість кістяків навела дослідників на здогад, що у давнину сталась там якась катастрофа: мабуть хтось із ворогів засипав вхід до тієї печери й люди, що там були скрились, так і погинули. Саме тому більчецьку нахідку, якою зацікавився цілий науковий світ — названо „наддністрянськими Помпеями". В 1904 р. перевезено до самого тільки музею Академії Наук у Кракові 40 скринь цих знаходів, неодна цінна річ звідтіля попала й до польських музеїв у Львові (Дідушицьких і Любомірських), а лише дрібну їх частину вдалось придбати (фрагменти ваз, ніж із кости й одну теракотову фігурку) до Музею ім. Шевченка. В тому археольогічному кабінеті є також памятки бронзової доби й залізної, проте найцінніші речі залізної епохи, т. зв. золотий скарб із Рижанівки (звенигородської округи) не був виставлений на прилюдний вид. Таксамо, як скривали у Львові перед очима пересічного глядача в музеї Дідушицьких інший золотий скарб, також скитської доби, зі села Михалківці, борщівського повіту. Збережний в Акадмії Наук у Кракові скарб із Рижанівки походить із могили якоїсь скитської княжни й він незвичайно багатий під оглядом виконання та форми. Скільки предметів, що належить до цього скарбу є збережених у Кракові — докладно годі подати. Всіх їх було зі самого золота 449 зразків, срібних найдено куди менше, до них належали наручники, всякі дрібні прикраси, крім бронзових колісцят і дзеркала з полірованого білого бронзу. Зі золота виковані: діядем, пояс із 21 розетами, намиста, нараменники, 8 перстенів і дві монети.

У відділі рукописів у бібліотеці Академії Наук є один маніфест Мазепи в суспільно-громадянських справах (в українській мові) та акт надання привілеїв манастиреві (також в українській мові). Незвичайно цікавий є лист Мазепи з описом весільного обряду (під кінець XVII. століття), якого свідком він був на дворі одного зукраїнізованого грека. Крім того є тут великий етнографічний матеріял — рукописна збірка пісень, звичаїв, здебільшого з XIX. віку й ін.

Та найцікавіші для нас памятники Ягайлонської доби. Походять вони з того часу, коли польського мистецтва ще не існувало. Що правда, були вже й тоді спроби малярських праць, виконаних самими поляками, напр., в костелі св. Вартоломея в Могилі під Краковом, у манастирі в Лонді над Вартою, чи в Чхові, проте це чисто ремісничі речі, що не мають мистецької вартости. Українські мистці тоді були відомі не лише на своїй землі, але й далеко поза її кордонами. Їх радо запрошували до праці на Литву, чи до Польщі, а сліди їхньої творчости стрічаємо навіть у Бреславі. Як відомо, король Ягайло був охрещений у грецькому обряді (його справжне імя було Яків) та вихований в нашому дусі. Він приніс зі собою до Кракова любов до нашої культури, говорив українською мовою, мав на Вавелі навіть свою власну орхестру з наших земляків, чого доказом усі ці рахунки його скарбника Гінчка. Наведу тут дві такі позиції з оцих рахунків: з кінцем грудня 1393 р. виплачено „для флетистів і лірників короля Й. Милости по давньому звичаю на коляду 3 гривні"; знову 30. серпня 1394 р. „за 21 ліктів червоного й жовтого сукна, виданого лірникам на устний приказ Й. Милости Короля 6 гривень 10 скойців". Як пише Длуґош, Ягайло „пристроїв прикрасами грецького мистецтва костели в Ґнезні, Сандомирі й Вислиці", а дальше згадує, що за стараннями цього короля була розмальована також марійська каплиця у вавельській катедрі на грецький лад. З єпископської візитації в 1602 р. довідуємося, що це малювання на стелі зображувало „Спасителя з дванадцяти апостолами й учителями Церкви". Його стрінула подібна доля, як і всі найстарші поліхромії церкви, єпископ Солтик казав затинкувати все в другій половині XVIII. ст. З інших розписей Ягайла, які не збереглися до наших часів, слід згадати малювання костела Чесного Хреста на Лисій Горі, йому присвятив король свою окрему опіку (про це свідчать найкраще записки скарбника Гінчка) й спальних кімнат на замку в Кракові (у вежі, названій „куряча стопа"). Зате досі існують поліхромії у Люблині (вона незвичайно інтересна під іконографічним оглядом), в Сандомирі та в Супраслі (білостоцького повіту), вже на Білій Руси.

Тими ж слідами йшла і його дружина, Ядвига, засновуючи між. інш. бурсу для наших студентів краківського університету, а четверта з черги жінка, королева Софія (з нашого княжого роду Гольшанських) побудувала в 1431—1433 рр. в північній частині порталю вавельської катедри каплицю, присвячену св. Трійці. Як стверджують акти єпископських візитацій (з XVII. ст.), стіни тієї каплиці були прикрашені від стелі аж додолу малюваннями „східнього стилю". Попри це фондаторка дуже щедро вивінувала її: були там 3 чаші, хрести, амфори, прикрашені старинною різьбою, золочений пульт, 9 фелонів — деякі з них із жемчугами, — ставники й клячники, а дальше деревляна ікона св. Трійці, гарно мальована. Цю каплицю чомусь то занедбано. В XVII. ст. порозбивано в ній вікна, стіни покрились павутинням та порохом. На початку XIX. ст. відновлено її так, що усунено цілком первісну розпис, лишено тільки побілені стіни, а врешті з початком XX. ст. розмалював її Тетмаер уже в чисто польському дусі.

Слідами королевої Софії пішов її син Казимир Ягеллович, бо збудував в 1461 р. каплицю Чесного Хреста, напроти каплиці св. Тройці, як симетричне доповнення її. Маємо тут ще один доказ більше, як сильно закорінилися традиції сходу в родині Ягайла, коли й цей король доручив нашим мистцям виконати поліхромію тієї каплиці.. Ці мистці мали доволі важке завдання, бо мусіли примінити візантійську розпис до стрункої ґотійської архітектури, все ж таки виконали свою працю насправді гарно. В сучасному виді вона частинно ушкоджена, а навіть знищена, але тільки в долішній частині, зате в горішній збережена доволі добре. На стелі — безпосередньо над входом, бачимо Пречисту з Дитятем-Спасом на руках, звеличену символами євангелистів. На поодиноких витинках зводу, поміж луками, намальовано 9 хорів ангелів (на основі тексту літургії св. Василія Великого), а нижче — під ними — пророків. На східній стіні сцени із життя Христа (по вимогам іконорафічного правильника), а поміж ними поодинокі постаті святих, між іншими св. Теодозій і Антоній Печерський. Напроти входу був намальований страшний суд та його знищено й поставлено поганий, претенсійний памятник єпископа Солтика (того, що казав закрити нашу поліхромію Марійської каплиці). Поруч нього дві перемальовані картини: джерело життя й воздвиження Чесного Хреста, обі в стані руїни, це наслідки нефахової консерваторської роботи з другої половини XIX. ст. маляра Яблонського.

(Далі буде).

Шевченківська академія у Берліні

В неділю, 6. квітня, у великій салі при Ліцовштрассе, відбулася в Берліні велика Шевченківська академія, влаштована берлінською філією Українського Національного Обєднання. Численно зібране українське громадянство, інтелігенція й робітництво Берліна вшанувало роковини поета скромною, але вдатною програмою, яка хоч і не сягала своїми амбіціями поза звичайні форми типових того роду академій, всетаки мала щось особливе в свому настрої і стала справжнім спільним культурним вечором тутешньої української кольонії.

Програму академії розпочав мужеський хор під орудою В. Осташевського проспіванням традиційного „Заповіту". Заступник голови управи УНО, д-р Гірняк, зясував у своїй промові значіння культу Шевченка, після чого виступила трійка солістів: одна співачка і двоє рецитаторів. Відома вже з нашої першої рецензії українська співачка п. Лідія Корецька мельодією Степового, Углицького і Лисенка до Шевченкових пісень, а д-р Прісневська-Зощук і м-р Ґеник-Березовський рецитаціями „Лебедина" і „Думок" створили добру, настроєву авдицію. М-р Ґеник-Березовський виступав перед тутешньою публикою вперше. Гарячі оплески здобула собі амбітна декляматорка д-р Прісневська з Познаня, що глибоко вміє вживатися в зміст рецитатованого твору. Закінчено академію загальним відспіванням національного гимну.

КТВ.

Шевченківська академія у Братиславі

В неділю, 7. IV., перед полуднем, заходом товариства „Українська Кольонія" відбулась величава Шевченківська академія. Добірна й добре виконана програма, як також надзвичайне піднесення численної публики, що заповнила велику салю кіна „Ліґа" аж до останнього місця, вказували на те, що Братислава ніколи ще так величаво не відсвяткувала роковин нашого національного пророка.

Похвальним також є, що в програмі взяли участь також словаки. Знаний словацький літерат і професор А. Мечар виголосив в словацькій мові дуже цінний реферат, — а член словацького народнього театру д-р Ян Ямницький по мистецьки віддеклямував уривки з „Кобзаря" в словацькій мові. Дальша частина програми була українська. Подаємо точний переклад коротенького звіту з академії, поміщеного в словацькому щоденнику „Ґардиста": „В неділю перед полуднем святковано в кіні „Ліґа" святочні роковини національного українського пробудника й поета Тараса Шевченка. Численних гостей, що заповнили салю до останнього місця, привітав інж. Мосендз короткою промовою. В. Стахурова продеклямувала в оригіналі Шевченкову поему „Кавказ". Проф. Мечар (словак) виголосив святочну промову, в якій оцінив значіння Шевченкової літературної творчости не лише для українців, але й для світової літератури. Український мішаний хор „Бандурист" під управою проф. Трухлого відспівав кілька українських пісень, а д-р Ямницький, член СНД, відрецитував уривок з „Кобзаря" в словацькому перекладі. Академію закінчив хор „Бандурист" відспіванням українського національного гимну".

Маковицький.

НОВИНКИ

КАЛЄНДАР

КВІТЕНЬ.

27. Неділя — 1. Томина.
28. Понеділок — Арістарха.

— УКРАЇНСЬКИЙ КОНЦЕРТ У ВАРШАВІ. Український Національний Хор під управою Володимира Божика виступить із концертом у Варшаві в салі консерваторії при вул. Окульник 1, в неділю 27. квітня. Українці м. Варшави й околиці своєю громадною участю у цьому концерті засвідчать свою любов до рідної пісні. 2х

— ДИРЕКЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОЇ СЕМИНАРІЇ в Криниці повідомляє, що наука починається в понеділок 28. квітня 1941 р. 3х

— КУРС ДЛЯ ПРОВІДНИЦЬ ДИТЯЧИХ САДКІВ У ХОЛМІ. На днях відбудеться в Холмі вишкільний курс для провідниць дитячих садків на Холмщині. Організацією курсу займається відділ культурної праці УДК в Холмі та Жіноча Секція УДК.

— ЗАХОДОМ Секції Наукових Викладів ім. Петра Могили при УОТ в Кракові, Адольф Гітлерпляц 12, відбудеться 26. ц. м. в год. 19.15 відчит п. Олени Теліги: „Партачі життя" (До проблеми цивільної відваги). Гостям раді. 2х

— НА ФОНД ДОПОМОГИ УКРАЇНСЬКОМУ СТУДЕНТСТВУ зложили працівники УДК-Краків (у золотих): Форостина Лідія 2, Яцишин Іван 1, Гошовський Омелян 5, Мотало 1, Козинський Богдан 5, Чайковський Лев 5, Филипович Олександер 5, Мельник Денис 2. — Хто черговий?

— ВЛОМ В УГАС-і. Вночі з 24. на 25. квітня ц. р. розпороли вломники вогнетривалу касу в Українській Торговельній Централі УГАС, Акц. Сп. у Кракові. На щастя, вломники прикро розчарувалися, бо в касі не знайшли ні сотика. Це тому, що УГАС всі свої гроші складає щодня до Українбанку і в цьому випадку Українбанк охоронив свого клієнта перед втратою.

— ЗВИЧАЙНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ КООПЕРАТИВИ „УКРАЇНСЬКИЙ КОНСУМ", кооп. з відп. уділами в Кракові, відбудуться в неділю 27. квітня 1941 в год. 3. по пол. (15-ій) у салі УДК в Кракові при вул. Льоретанській 18, із таким порядком нарад: 1. Відкриття Зборів. 2. Відчитання протоколу з основуючих Заг. Зборів. 3. Звідомлення з ревізії, переведеної Союзом Рільничих і Зарібково-Господарських Кооператив у Кракові. 4. Звідомлення Дирекції з діяльности за 1940 р. 5. Затвердження білянсу за 1940 р. та уділення абсолюторії Надзірній Раді й Управі за 1940 р. 6. Розділ білянсової надвишки. 7. Затвердження прелімінаря бюджету на 1941 р. 8. Зміна § 14. статуту Кооперативи. 9. Вибір 2-х членів Надзірної Ради. 10. Внески й запити. Білянс Кооперативи виложений до перегляду членів у домівці Кооперативи при вул. Ґродській ч. 32, І. пов., м. 20, в урядових годинах від 9—12 і 15—18. Вступ на Загальні Збори мають лише члени й тому просимо для влекшення контролі принести зі собою харчеві картки з числом уділу та особисті виказки. За Надзірну Раду кооп. „Український Консум" у Кракові: Іван Кузів, голова, — Михайло Хомяк, секретар. 2-3

Зі спорту

4-го ТРАВНЯ ПОЧИНАЄМО МИСТЕЦЬКІ ЗМАГАННЯ.

Дня 4-го травня ц. р. починають українські дружини копаного мяча мистецькі змагання за першенство в Ґен. Ґубернаторстві.

Дня 13. квітня відбулася в Нім. Перемишлі в салі УДК, під проводом підреферента для спортових справ проф. І. Красника, нарада провідників дружин копаного мяча, в якій узяли участь представники Перемишля, Ярослава, Бушкович і Сосниці. Рішено, що мистецькі змагання українських дружин пічнуться в дні 4. травня, що оплата від вищої шляси виноситиме 50 зол., а від нижчої кляси 20 зол., та що крім цього дружини складатимуть по 2% від доходу з кожних змагань. На кожні змагання їздитиме делеґат підокруги. Льосування відбудеться на днях. Вислід льосування і спис дружин, які братимуть участь у мистецьких змаганнях, оголоситься своєчасно в „Крак. Вістях".

Один рік праці

УКРАЇНСЬКОГО КОНСУМУ У КРАКОВІ

(З приводу загальних зборів 27. IV. 1941 р.)

Після піврічного побуту кількох тисяч українців у Кракові виявилася пекуча потреба основувати українську споживчу кооперативу, щоб забезпечити українців у Кракові харчами. Ініціятивний Комітет відбув низку конференцій з представниками УЦК, УДК і німецьк. влади, заки урухомлено першу крамницю „Українського Консуму" при вул. Льоретанській 18, перед самим Великоднем 1940 р. З малих початків нова кооператива постійно розросталася і розрослася до великих розмірів. Коли у квітні 1940 р. було тільки 130 уділів, то у травні вже 350, у червні 620, в липні 1.193, в серпні 1.339, у вересні 1.457, у жовтні 1.392, в листопаді 1.400 і т. д. Вплата уділів не все була в такім темпі, як треба було.

Місячні торги виносили в 1940 р.: квітень — 1.962,77 зол.; травень — 10.387,08; червень — 17.585,37; липень — 37.486,34; серпень — 67.437,28; вересень — 80.664,62; жовтень — 78.415,16; листопад: 74.084,31; грудень — 112.711,76 зол. Загальний оборот у 1940 р. виносив 1,444.254,86 зол., чистий зиск — 3.360,44 зол.

Тепер „Український Консум" заспокоює біля 3.200 українців Кракова своїми продуктами по максимальній ціні. Заплачених уділів є на 40.034 зол. З днем 31. III. ц. р. було 12.591 зол. залеглости на уділах. Управа рішила виключити всіх, хто не вплатив уділу. Виключені з членів не дістануть позапридільних продуктів.

„Український Консум" у 1940 р. зложив 1.700 зол. на УЦК, 2.245 зол. на зимову допомогу, хорих, інвалідів, дітей, разом — 4.150 зол. Крім того зложено датки в товарах на 1.500 зол. для хорих, інвалідів, полонених, дітей (на св. Миколи). У 1941 р. датки Консуму на національні цілі також зросли вже дуже високо. Таким чином „У. Консум" причиняється значно до полекшання долі тих, що найбільш потребують.

Тепер „Український Консум" має 3 крамниці: кольоніяльних товарів, хлібну й мясну та мясарню. В централі та в крамницях і варстатах „У. Консуму" працює разом 24 особи, з того 9 жінок і 15 мужчин, що переобтяжені працею, яка вимагає багато самовідречення. Бюро є при вул. Ґродській 32/І., крамниця кольоніяльних товарів при вул. Ґродській 34, хлібна крамниця при вул. Ґродській 32 (в подвір'ї), мясна крамниця при вул. Ягайлонській 6, мясарня при вул. Проховій 13. Консум має свій власний вантажний самохід.

За цей перший рік праці „У. Консум" виконав велику громадянську роботу серед сучасних умовин. Не обійшлося і без деяких непорозумінь між персоналом і покупцями (нерідко чужинцями), що їх спричинили своєрідні умовини праці й буття краківських українців. Багато клопотів було ізза невибирання своєчасно приділових продуктів у даному тижні. Непорозуміння при інтервенції управи швидко полагоджувано. Цікаво, що хоч нарікань чується доволі — книга жалоб майже пуста. Загальна воєнна психоза створює легко уявлені „кривди" й непорозуміння, що їх при добрій обосторонній волі все можна усунути.

На порозі свого другого ділового року „Український Консум", після поборення перших трудностей, — стоїть перед дальшою розбудовою своїх аґенд, щоб уповні забезпечити харчами українців м. Кракова.

З українського життя

ВИСОВА — КОБЗАРЕВІ.

Молодь УОТ з Висової, при співучасти шкіл Висової і Бліхнарки, влаштувала 30. III. 80-ті роковини смерти Пророка України святочною академією. — Театральна саля, що в ній відбулась академія, вщерть виповнена громадянами й німецькими гостями. Точно в 8-ій годині підноситься занавіса. Присутніх вражає гарно прибрана сцена національними красками, килимами й рушниками та зеленню. На сцені красується погруддя Поета, роботи громадянина Висової п. Ст. Батюка, що як дарунок для УОТ виконав його з висівської червоної глини, т. зв. „червениці". Над погруддям — золотий напис „Борітеся — поборете!"

Лунає з молодих дитячих грудей „Заповіт" у виконанні школи з Бліхнарки. У вступному слові п. Ст. Батюк, в українській і німецькій мовах, зясував постать Поета-Пророка і його великі ідеї. Опісля були виступи шкільних дітей із Висової і Бліхнарки, переплітані гарними деклямаціями Шевченкових віршів. З дитячих співів слід вирізнити вимок з „Івана Підкови", що доволі вдатно відспівала школа з Бліхнарки під проводом п. Петра Букала.

Деклямації — з них одну в німецькій мові: „Абенд ін дер Украіне" — виголосили виразно й вдатно шкільні діти з Висової. Маленьких деклляматорів і співаків нагородили зібрані гучними оплесками.

Окреме зацікавлення й особливу увагу зосередили на собі виконавці багатої змістом і мистецьким виконанням другої частини академії — члени УОТ, під проводом лікаря-дентиста п. Ґижи Ореста. Доволі технічно тяжкий підбір вокальних точок у виконанні квартету й сольоспівів, не обізнаних у сольових співах сільських виконавців, насував для диріґента п. Ґижи чималі трудноші. Все ж таки, при дбайливій підготові й ці трудноші поборено, так, що деякі з точок, напр., сольоспів п. Марії Ґоброскок „І гай знов сміється" та п. Петра Гатали „Владико неба й землі" випав бездоганно. П. Степан Гатала відспівав удатно при акомпаніяменті мандолін „Думу про Нечая", а п. Іван Ґоч „Ой, зійшла зоря". Добрим виведенням досить трудної, хоч прегарної, гармонізації були дві лемківські пісні „Широке коріння" і „Ой, верше, мій верше", особливо ця перша, чи не найбільш оплескувана, дали присутнім повне задовілля.

Деклямації п. Йосифа Ференца „Ґонта в Умані" й п. Юлії Хробак „Титар" віддані були з повним чуттям і мистецьким хистом. Німецьких гостей зацікавив добре виголошений вірш у німецькій мові „Іван Підкова", якого віддеклямував п. Костельник Петро.

Національний гимн, відспіваний гарно уґрупованими виконавцями програми, членами УОТ і шк. дітворою з Висової і Бліхнарки на сцені, був останнім поклоном Тіням Кобзаря. **Висівський.**

ЗАМІСТЯ.

Українці Замістя дістали назад свою церкву. Також 3 села в заміській окрузі дістали свої церкви. УДК закупив 4 мандрівні бібліотеки. В Замісті урухомлено дитячий садок, що міститься в двох чистих відновлених кімнатах, провід спочиває у фахових руках.

Під здоровним оглядом належить відмітити оснування секції народнього здоровля. Один такий осередок уже урухомлено в Томашеві.

Збірка на допомогу українському студентству поступає далі. За час від від листопада 1940 зібрано до 1.500 зол., а це як на заміську округу доволі показна сума.

—o—

Веселих Свят бажають*)

Дякую цим шляхом за надіслані привітання з нагоди Воскресення Христового й шлю моїм Товаришам Зброї пп. Старшинам, Підстаршинам, Козацтву й Стрілецтву та Друзям Націоналістам побажання здоровля й витривалости в нинішній важливий історичний час. — Ген. Капустянський.

Дорогим Родичам, Товаришам Зброї й Ідеї, учасникам пекельного маршу Тарнів—Мелец у 1939 р., співмешканцям луцької вязниці, Друзям і Знайомим — з нагоди Христового Воскресення бажаю сили й витривалости. — **Антін Вовчик.**

Веселих Свят усім Знайомим бажає — **Федорович І.**, Кульчин, п. Ганськ-Холм.

Рідним і Знайомим із нагоди Воскресення пересилають усього найкращого — Ася й Михайло Ковальчуки, Лежайськ.

Щасливих Свят бажають Рідні й Знайомим — **М-р Софія і Осип Андрушків**, Кенти О/С.

Моїм незабутнім Товаришкам: Ірині Карачевській, Нусі Мисевич, Зені й Лідці Гоянюк „Веселих Свят" бажає **Ірина Миндюк.**

З нагоди Воскресення, замість осібних побажань, усім Знайомим бажаю Веселих Свят. — **Інж. Браташ Володимир**, Радом.

Всім із Жовківщини й Знайомим Веселих Свят бажають — **Васечко Семен і Козак Григорій**, Балигород.

Рідні й Знайомим бажаємо Веселих Свят — **Оля і Зенон Кузелі, Берлін.**

Дорогій Рідні, всім Кревним, Знайомим і Друзям — щирі побажання Веселих Свят Христового Воскресення засилають — **Побігушки.**

Веселих Свят Христового Воскресення бажає своїм „Краянам", Друзям та Знайомим — **Василь Арсенич** з Березова Нижнього, пов. Коломия, тепер: Діпгольц, Фолькштрассе 2, Бремен.

Щирі побажання Веселих Свят Рідні, Друзям і Знайомим бажають — **інж. Федір і Марія Караїми**, Гансдорф б. Паркот, Вартелянд.

Приятелям, Своякам і Всім Землякам — Христос Воскрес! — Д-р Володимир Іванович, Відень.

Хрирівнам і Знайомим Веселих Свят бажає — **Галевич Галя**, Райхберґ, Судетенгау, Шікерштр. К. д. Д.

Родині, Знайомим і Друзям з Воскресенням Христовим сповнення наших мрій бажає — **інж. Богдан Стисловський**, Торн. **М-р Кравс**, Ярошин — Позен, Фінанцамт, бажає Родині, Друзям і Знайомим Веселих Свят.

„Христос Воскрес!" усім Друзям і Знайомим і бувшій мій П. Т. Клієнтелі бажає Веселих і Щасливих Свят — **Теодор Кутковський**, Ляйпціг Ц. 1, Лядендорфштрассе 86/IV.

Найдорожчим Кревним і Знайомим Друзям Веселих Свят найщиріше бажає — **Мельник Олекса** із Новоселиці, — Берлін, Шарльоттенбурґштрассе 11.

Всім Друзям Веселих Свят і добрих успіхів бажають **В. Башко і П. Теплицький**, Рінґфурт і/Танґерґітте.

Рідні, Друзям і Знайомим із Рогатинщини та Львова Веселих Свят бажає — **Омелян Теліщук**, Холм.

Товаришів Зброї й Знайомих вітає із Світлим Христовим Воскресенням — **Жигмунт Моосе**, Дольгобичів, Грубешів.

Всім Друзям і Знайомим Щасливих і Веселих Великодніх Свят бажає **Кудрик Луна**, Бухберґ, Ляґ. II. Б. 35, Вольфратсгаузен.

„Христос Воскрес!" для Рідні, Знайомих і Відборців пересилає — **Олександер Кожевьовський** — склад пакових паперів і паперових торб, Ярослав, Ринок 24.

Свойому Братаничеві В. Пушкареві й усім моїм Товаришам і Знайомим у Німеччині, зокрема Родині Теодора Ключковського і Родині Костева — шлю щирий привіт і бажання Веселих Свят „Христос Воскрес!" — **Василь Кос**, Відень X/75, Мундіґассе 3/8.

Кріпкі побажання Кращих Свят, до того часу видержки всім Знайомим і Близьким бажають **Д-ри Ганьківські**, Сянік, Сенкевича 15.

Всім Знайомим бажає Веселих Свят — **Д-р Іван Волощак** із жінкою, Ілява. Словаччина.

„Христос Воскрес!" усім Знайомим засилає **Стефанія Юст** із Сільця Белзького, п. Сокаль, — тепер: Берлін-Вільмерсдорф, Людвіґ-Кірхштрассе 9 а, „Пенсіон Матеус".

*) Містимо ці святочні побажання, які поштою надійшли після Великодніх Свят.

ЦІНА ОГОЛОШЕНЬ: Ціла сторінка 600 зол., пів сторінки 320 зол., 1/4 сторінки 180 зол., 1/8 сторінки 150 зол., 1/16 сторінки 80 зол.
МЕНШІ ОГОЛОШЕННЯ: 1 міліметер ширини 1 шпальти (або його місце) 1 зол. — В тексті 100% дорожче, на першій сторінці 200% дорожче.
ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ: 30 сотиків за слово, найменше 3 зол. Для шукаючих праці 15 сот. за слово. Матримоніяльні по 50 сот. за слово.
КНИЖКИ: Всі книжки нашого видавництва продають книгарні й адміністрація видавництва. Хто хоче замовити книжки просто на свою адресу — повинен наперед прислати належитість і за пересилку, а тоді вишлемо бажані книжки.

ПЕРЕДПЛАТА „Кр. В.“: Передплату треба висилати згори. Передплата однакова в краю й закордоном. Часопису на кредит не можемо висилати. При зміні адреси треба все подавати попередню адресу.

ВИСИЛКА ГРОШЕЙ: Гроші на передплату чи книжки з Генерального Губернаторства треба посилати переказами або чеками нашого видавництва Sch A Warschau Nr. 3.812. З Німеччини чеками нашого видавництва за Postscheckkonto Berlin № 68085.
З Протекторату: чеками „Українського Видавництва“ Postsparkasse Prag 78.513. — Із Словаччини чеками Tatra banka, filialka v Bratislave, Bratislava, № 5015 на р-к Ukrainske Nakladatelstvo v Krakove. — Курс 1 нім. марки 2 зол., 1 чеської кор. 0.20 зол., 1 словацької кор. 0.20 зол. При висилці грошей все треба подати на що призначені гроші. Звертаємо увагу: подавати читку і докладну адресу.

За Редакцію відповідає начальний редактор М. Хомяк у Кракові. Видає „Українське Видавництво“, Краків, вул. Райхсштрассе 34, II. Тел. ...
З друкарні „Нова Друкарня Денникова“ під наказною управою, Краків, вул. Ожешкової 7, тел. 102-79.
Verantwortlich für den Gesamtinhalt und Anzeigenteil: Hauptschriftleiter M. Chomiak, Krakau. Verlag: „Ukrainischer Verlag“ G. m. b. H.-Krakau, Reichsstrasse 34. Fernspr. 230-39. — Druck: „Neue Zeitungsdruckerei“, Kommissarische Verwaltung, Krakau, Orzeszkowagasse 7, Fernsprecher 102-79